

Nr 45.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lån från statens domäners fond till skogsvårdsstyrelsen inom Kopparbergs läns landstingsområde för uppförande av en fröklämningsanstalt m. m.: given Stockholms slott den 7 februari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

David Pettersson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Pettersson anför:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 december 1923 har skogsvårdsstyrelsen inom Kopparbergs läns landstingsområde anfört följande.

Skogsvårdsstyrelsen hade allt sedan dess verksamhet började ägnat sitt stora intresse åt anskaffandet av ett gott skogsfrö och hade därför tidigt gått i författning om byggande av en fullt tidsenlig fröklämningsanstalt i Mora. Denna anstalt hade emellertid fullständigt förstörts genom eldsvåda 1914. Då därefter något verkligt kottår i Dalarna icke inträffat, hade styrelsen för klängning av de relativt små kottpartier, som kunnat inköpas inom länet, inrättat en mindre anstalt vid Rankhyttan i avsikt att vid ett kommande rikligt kottår gå i författning om inrättande av en ny, fullt tidsenlig anstalt.

Den rikliga kottskörden 1913 och 1914 hade klängts vid Moraanstalten och upplagrats i hermetiskt slutna kärl. Från detta förråd hade skogsvårdsstyrelsen under den från 1914 förflutna tiden kunnat i stort sett tillgodose

sitt fröbehov och även varit i stånd att leverera icke oväsentliga kvantiteter frö till kronans skogar inom länet. Fröets grobarhet, från början synnerligen god, hade under den långa lagringstiden icke väsentligt minskats, beroende på förvaringssättet i hermetiskt slutna kärl.

Under de tre sista åren hade emellertid förrådet måst kompletteras genom inköp från andra delar av landet och även från Finland. Såsom framginge av en skrivelsen bilagd grafisk framställning av styrelsens inköp av tall- och grankott åren 1906—1922, hade under 1913 och 1914 inköpts 12,400 hektoliter tallkott och 11,300 hektoliter grankott. Inköpssumman hade uppgått till, förutom provision till uppköpare och övriga omkostnader, över 56,000 kronor.

Innevarande vinter bure tallen inom Dalarna synnerligen rikligt med kott. Fröets grobarhet undersöktes för närvarande vid Rankhyttan genom provklängning av kott från femton olika trakter av Dalarna, och det vore att hoppas, att undersökningen komme att lämna ett gott resultat, enär en redan slutförd analys vid provklängning av tallkott insamlad under oktober månad visat en grobarhet av 96 procent.

Skogsvårdsstyrelsen, som reglementsenligt hade att sörja för att tillräckligt av det för orten lämpligaste frö funnes tillgängligt, hade beslutat att i görligaste mån utnyttja årets rika tillgång på kott i avsikt att för de närmaste sex åren säkerställa landstingsområdets behov av gott och lämpligt skogsfrö och därvid i staten till 1924 upptagit ett belopp av 100,000 kronor, därav 75,000 kronor för inköp av cirka 10,000 hektoliter tallkott och 25,000 kronor för uppförande av fullt tidsenlig klängningsanstalt. Beloppet skulle anskaffas genom lån, som skulle successivt amorteras genom medel, som inflöte vid försäljning av frö.

Med hänsyn dels till nödvändigheten för styrelsen att snarast möjligt anskaffa erforderliga medel för lägsta möjliga ränta, dels ock till att här vore fråga om tillgodoseende av ett ändamål, som med skäl kunde betecknas som allmännyttigt, samt att genom kottens insamlande skulle beredas i dessa tryckta tider välbehörlig arbetsförtjänst åt ett icke ringa antal av länets innebyggare, hade styrelsen ansett sig kunna påräkna stöd från statens sida.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställde skogsvårdsstyrelsen, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens medgivande till att ett lån å 100,000 kronor av statsmedel lämnades styrelsen för angivet ändamål på villkor, som Kungl. Maj:t prövade skäligt bestämma.

På grund av remiss har domänstyrelsen den 9 januari 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid överlämnat yttrande av chefen för statens skogs-försöksanstalt.

I sitt yttrande anför *chefen för skogs-försöksanstalten* bland annat följande.

Tallen syntes i år hava en medelgod kottsättning, dock svagare i inre Norrland. Äldre lager av tallfrö funnes ej i någon större omfattning. Tallfröet vore av god beskaffenhet i södra Sverige intill en linje genom Dalarna och norra Hälsingland. Såsom framginge av en yttrandet bifogad karta, ginge $+13^{\circ}$ isothermkurva för juni, juli och augusti också i år genom dessa trakter, men däremot vore någon större förhoppning på tallfrö av god grobarhet troligen ej att förvänta norr och väster om nämnda linje.

Enär tallfrö i Norrland måste utsås inom samma av de å kartan angivna zonerna för att giva gott skogsodlingsresultat (i nödfall även från en varmare

zon), säge det i år synnerligen bekymmersamt ut att kunna utnyttja kottaret för stora delar av Norrland. Av synnerlig stor vikt vore då, att tallkott insamlades från de nordligaste trakter, där gott tallfrö kunde erhållas eller mellersta Dalarna och Helsingland. Det måste betecknas som ett verkligt riksentresse, att kott insamlades från just dessa trakter i och för skogsodlingar i orten och för inom *närmast* därom liggande kallare trakt av Norrland (zon III och delar av zon II å kartan). Den nu befintliga fröklängningsstugans i Rankhyttan klängningskapacitet räckte ej till en så omfattande klängning. Vidare kunde risk alltid förefinnas, att kott från mellersta Dalarna bleve sammanblandad med kott från södra Dalarna. Det vore därför av synnerligen stor vikt, att en klängningsanstalt komme till stånd inom Dalarna, där all kott från zon III (vissa år även från zon II) kunde samlas och klängas. Bästa belägenheten ur trafiksynpunkt för en dylik klängstuga vore säkerligen Mora. Även staten hade för sitt behov av frö för egna skogar stort intresse av, att en sådan fröklängningsanstalt komme till stånd. Under sådana förhållanden syntes det mycket önskvärt, att staten understödde tillkomsten av en klängstuga i Mora eller angränsande trakt. Ett önskemål vore också, att till dylik klängstuga ej skickades kott från södra Dalarna (zon IV).

Beträffande slutligen det önskade lånet för inköp av kott syntes mycket starka skäl tala härför på grund av de synpunkter, som ovan framhållits. Samma skäl skulle visserligen också kunna gälla Gävleborgs län, men dess skogsvårdsstyrelse hade så pass samlade tillgångar, att den säkerligen kunde av egna medel förskottera ett belopp av den storlek, varom här vore fråga.

För egen del har *domänstyrelsen* framhållit, att skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län visserligen, i likhet med skogsvårdsstyrelserna i de norrländska länen ävensom i Värmlands län, haft mycket stora inkomster, särskilt genom inflytande skogsvårdsavgifter, varav skogsvårdsstyrelsen syntes hava bort kunna bespara erforderliga medel till ifrågavarande ändamål. Då emellertid tallfrö, insamlat från vissa trakter av Dalarna, under nu rådande brist på skogsfrö för stora delar av Norrland kunde hava stor betydelse för vissa delar därav, och på grund av det yttrande, chefen för statens skogsförsöksanstalt i ärendet avgivit, ansäge sig domänstyrelsen böra tillstyrka bifall till skogsvårdsstyrelsens förevarande framställning. Det syntes domänstyrelsen skäligt, att vid bifall till framställningen såsom villkor föreskrefves, att domänverket efter därom mellan domänstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen träffad överenskommelse tillförsäkrades dels rätt att mot skälig avgäld vid den ifrågasatta klängningsanstalten få klängt skogsfrö, insamlat genom skogsstatens försorg, dels ock förmånsrätt till inköp av skogsfrö för eget behov.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har i infortrat utlåtande den 10 januari 1924 på det livligaste tillstyrkt bifall till skogsvårdsstyrelsens framställning.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet den 29 januari 1924, har däri — under erinran att Kungl. Maj:t efter inhämtande av riksdagens bifall (R. skr. nr 181/1921) den 30 september 1921 bemyndigat domänstyrelsen att av statens domäners fond för understödjande av byggnads- och rensningsarbeten, erforderliga för lösflottning i Torne och Muonio gränsälvar, utlämna ett lån å högst 550,000 kronor till Torne och Muonio gränsälvars flottnings-

förening mot den säkerhet och under de villkor i övrigt, som styrelsen ägde bestämma — anført att, då för tillgodoseendet av domänverkets behov av frö syntes vara av vikt, att en fröklängningsanstalt redan under innevarande år komme till stånd i Mora eller angränsande trakt, det nu begärda lånet lämpligen kunde, i likhet med vad som ägt rum beträffande omförmälda lån till Torne och Muonio gränsälvars flottningsförening, utlämnas till skogsvårdsstyrelsen från statens domäners fond, därvid det finge ankomma på domänstyrelsen att efter förhandlingar med skogsvårdsstyrelsen bestämma villkoren för lånets utlämnande och amortering m. m.

Mot vad statskontoret sålunda anført har *domänstyrelsen i förnyat utlåtande* den 5 februari 1924 förklarat sig ej hava något att erinra.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en från skogsvårdsstyrelsen inom Uppsala läns landstingsområde hos Kungl. Maj:t gjord framställning av den 23 januari 1924, däri likaledes hemställt, bland annat, om erhållande av ett lån för fröanskaffning. Skogsvårdsstyrelsen ämnade söka i största möjliga utsträckning tillvarataga den rika tillgång på tallkott, som funnes innevarande vinter. För detta ändamål hade skogsvårdsstyrelsen för avsikt att dels söka anskaffa tallfrö för täckande av behovet därav för länet för omkring fyra år framåt, dels ock tillsammans med skogsvårdsstyrelsen i ett angränsande län uppföra en fröklängningsanstalt. Det kapitalutlägg, som för detta ändamål erfordrades, beräknade skogsvårdsstyrelsen till 30,500 kronor, därav 17,500 kronor till anskaffandet av kott och 13,000 kronor till skogsvårdsstyrelsens andel i kostnaderna för fröklängningsanstalten.

Domänstyrelsen har, enligt utlåtande den 23 januari 1924, ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till sistberörda framställning. Beträffande Uppsala län föreläge nämligen ej något sådant förhållande, som åberopats till stöd för den av skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län gjorda framställningen. Enligt förenämnda karta tillhörde Uppsala län zon IV, vilken dessutom omfattade större delen av Svea- och Götaland. Inom angränsande zonerna III och V rådde emellertid, liksom inom zon IV, god tillgång på tallkott med grobart frö.

Statskontoret har i sitt ovannämnda utlåtande, med hänsyn till vad domänstyrelsen anført, hemställt, att framställningen ej måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Departements-
chefen.

På grund av vad i ärendet blivit upplyst angående betydelsen, jämväl för statens skogar, av ifrågavarande av skogsvårdsstyrelsen inom Kopparbergs läns landstingsområde planerade åtgärder för tillgodoseendet av behovet av tallfrö, finner jag mig böra tillstyrka, att för ändamålet beviljas sagda skogsvårdsstyrelse ett lån från domänfonden å högst det av styrelsen begärda beloppet. På domänstyrelsen torde ankomma att pröva säkerhet för lånet ävensom att bestämma skälig ränta och övriga lånevillkor.

Den av skogsvårdsstyrelsen inom Uppsala läns landstingsområde gjorda

framställningen torde, i enlighet med myndigheternas hemställan, ej böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Under åberopande av det anförda, och då frågan om beviljandet av omförmälda lån lärer böra underställas riksdagens prövning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från statens domäners fond må till skogsvårdsstyrelsen inom Kopparbergs läns landstingsområde för uppförande av en fröklängningsanstalt inom länet och för inköp av tallkott utlämnas ett lån å högst 100,000 kronor på de närmare villkor, som domänstyrelsen äger bestämma.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall till riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.